

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Summae seu Manualis Doct. Navarri

**Ávila, Esteban de
Azpilcueta, Martín de**

Lvgdvni, 1609

H[a]ereticus. H[a]eresis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41656

344 HÆRĒDITAS II.
tem illi obuenientem. Aut renunciet eam
ante ingressum vel professionem. Ibidem.

HÆRĒDITAS II.

Quoad exhæredationem.

FILIA non potest exhæredari, eo quod
contrahit matrimonium inuito parente.
cap. 14. num. 15.

Leges Aragoniæ permittentes parentibus
exhæredare filios, relinquendo illis
quinque solidos tantum, iustæ videntur. cap.
26. num. 38.

Legitima iure nature debetur filiis, qui
sunt pauperes, debiles & infirmi ad se su-
stentandum suo labore: reliquis verò, non.
ibidem.

HERMAPHRODITVS.

NON est capax characteris, ordinis si præ-
ualeat sexus fœmineus. secus si præua-
leat virilis sexus, sed nec tunc debet ordi-
nari. cap. 27. num. 203. §. 15.

HÆRET. ET HÆRESIS.

HÆRESIS est quidquid fidei Catholice,
contrariatur. cap. 11. nu. 17. No. num. 22.
Hæreticus ille solum est qui pertinaciter
credit

credit aliquam *hæresim*, præludio 1. num. 10. In foro autem exteriori potest præsumi hæreticus, licet non sit pertinax, ibidem. §. 4. No. num. 16. 17.

Atque ille est pertinax, qui credit animo non discedendi à suo sensu, etiam si admonetur Ecclesiam tenere contrarium: similiter qui credit aliquid, quod scit esse contra fidem vel contra definitionem Ecclesie, licet affirmet se esse paratum ad corrigendum se ipsum. num. 17. §. 3. Nou. num. 22.

Et quidem hæreticus est triplex, scilicet, purè mentalis, purè exterior, interior & exterior simul, qui etiam vocatur completè hæreticus. habetur hoc ex cap. 11. num. 17.

Hæreticus completè est excommunicatus. cap. 11. n. 17. non tamen purè interior. ibid. & c. 57. nu. 55. nec purè exterior. c. 11. nu. 25. Citra pertinaciam credere, est præ simplicitate, & bona fide vel ex rudi ignorantia credere aliquem errorem, putans ita teneri ab Ecclesia, & paratus est corrigi, & errorem deponere, quando cumque fuerit veritatem doctus. & huiusmodi non est hæreticus, nec excommunicatus. nec peccat mortaliter, regulariter loquendo. Prælud. 1. nu. 10. Nou. num. 15. cap. 11. num. 17. Nou. num. 11. §. Imò quamvis erret ex ignorantia culpabili, non erit hæreticus, nec excommuni-

catus. cap. 11. num. 18. §. 8. No. num. 22.

Quando autem errat circa ea quæ scire tenetur, non excusatur à peccato graui. quoniam ignorantia iuris quod quis scire tenetur, non excusat à peccato, & iste ab Ecclesia iudicatur hæreticus. Prælud. 1. num. 10. No. num. 16.

Peccat etiam mortaliter & est verè hæreticus, & excommunicatus, qui licet simplicitate, & nesciens quid credat in particulari, credit tamen pertinaciter esse verum, quod alius hæreticus credit. cap. 27. nu. 55.

Peccat mortaliter, qui pertinaciter dubitat de rebus fidei, & est hæreticus. c. 11. n. 18. No. num. 22.

Subreptitia, & non deliberata dubietas de rebus fidei, quæ etiam renitente voluntate solet euenire, tantum est venialis. Item scrupuli qui contra fidem suboriri solent, & perdurare molestantes voluntatem, vel non sunt peccata, vel certè tantum venialia. ibid.

Excusari potest à nota hæresis, qui præ ignorantia & rudi simplicitate, credit in personis diuinis aliquid corporeum, aut humanum, (excepto in filio, quatenus est homo) aut aliquid prius, ac posterius, aut maius, aut minus, cap. 11. num. 18. Nou. n. 22. Item eum, qui circa Angelos, & animas hominum crederet aliquid corporeum. Prælud.

Præudio 1. num. 10. Nouo num. 15.

Excusari etiam potest à nota hæresis, qui generaliter asserit non esse timendum, aut non esse sperandum in homine: sine timore esse seruendum Deo, non esse timendum Diabolum: procurandam esse mentis securitatem, & id genus alia. Quoniam hæc omnia possunt esse ordinata aliquo respectu, & rationi consona, & consequenter bona & Catholica. & in dubio, generale verbum, quod ad bonum sensum, & malum trahi potest, interpretandum est in bono. Præl. 1. num. 5. Nouo num. 8.

Omnis hæreticus est etiam schismaticus, sed non contra. cap. 27. num. 77.

Hæreticus exterior est qui *hæresim aliquam profert scripto, aut verbo, aut quouis alio modo exteriori*. qui si est purè exterior, non est excommunicatus, saltem quoad forum cōscientiæ: si verò est interior simul & exterior, est excommunicatus. cap. 11. num. 17. 25. Nou. num. 22. & cap. 27. num. 55.

Hæreticorum fautores, receptores & defensores solùm dicuntur ad effectum incurrendi excommunicationem. qui hæc faciunt eis quatenus hæreticis. cap. 27. nu. 55.

Tenetur quis hæretico extremè indigenti subuenire: imò etiã potest multum egenti, tamquam homini: licet non teneatur. ibid.

Z 3 Fautor

Fautor hæretici præsumi potest, qui scies cum esse talem, fauet ei sine aliqua circumstantia quæ excuset eum etiam in foro exteriori. Possunt tamen multæ Circumstantiæ fundatæ in timore, necessitate, vtilitate pacis, militiæ, &c. excusare à tali præsumptione in foro exteriori: in foro tamen interiori, ipsa veritas est potius attendenda, quàm præsumptio. cap. 27. num. 55.

Hæreticus manifestus est omnino vitandus, non solum propter hæresim, sed etiam propter excommunicationem manifestam quam incurrit: nam idem iudicandum est de hoc sicut de excommunicato ob notoriâ percussione clericum. ca. 9. n. 6. in Antiquo. Sed in Nouo, mutat sententiam, dicens, se recedere ab illa purificatione excommunicati denunciati, & excommunicati manifesti, & licitè posse communicari hæretico notorio qui non est denunciatus excommunicatus. ibidem. num. 8.

Sed hoc intelligendum est iuxta tenorem antiquum Extrauagantis *Ad euitanda* relatâ à S. Antonino, & Felino, & ab aliis: in qua de notorio excōmunicato fit restrictio ad solam notoriam percussione clericum. Non tamen iuxta recentiorè approbatâ, & innovatâ in Concil. Lateran. sub Leone X. & in Concordatis inter eundè Leonè & Franciscum

cum I. Regem Gallia: vbi sublata fuit illa re-
 strictio, & posita est clausula generalis hoc
 modo.

*Ad euitanda multa scandala & multa
 pericula, & subueniendum conscientijs ti-
 moratis constituimus, ut nemo posthac te-
 neatur abstinere, & separare se, neque eustare
 communicationem alicuius in administran-
 do aut accipiendo Sacramenta, aut in alijs
 diuinis officijs, aut extra illa, ratione alicuius
 sententia aut censura Ecclesiastica, aut
 suspensionis ab homine aut à iure generaliter
 promulgata, neque seruare interdictum Ec-
 cleasticum, si illa talis sententia, prohibitio,
 suspensio, aut censura non fuerit promulgata,
 & denunciata specialiter, & expressa à iudice
 circa certam aliquam personam, collegium, vni-
 uersitatem, Ecclesiam, certum aut certam, ne-
 que manifestò constet incurrisse in sententiam
 excommunicationis, quod nullo modo potest
 occultari, aut per aliquod remedium iuris,
 excusari: quia à communionem huius S. Synodus
 vult quòd se separent iuxta canonicas constitu-
 tiones. Per hoc tamen non intendimus releuare,
 neque iuuare sic excommunicatos, suspensos,
 interdictos, aut prohibitos.*

Quare hæc extrauagans iuxta hunc teno-
 rem, nihil prodest quoad excommunicatos,
 manifestos, qui nullo modo possunt occul-

tari, & maximè hæreticos, qui sũt manifesti excõmunicati propter hæresim notoriã, neque prodest dicere quòd finis restringendus est ad excõmunicatum ob percussionem clerici notoriè iniustam, iuxta tenorem antiquum. cap. 27. num. 34. & 35.

Vnde catholici etiam religiosi, qui in Germania, Anglia, Gallia, & Scotia, cõmunicant hæreticis manifestis, & palàm se confitentibus tales, & consequèter manifestissimè excõmunicatis, videntur non excusari à peccato, imò neque à censuris, quia cõmunicant huiusmodi excõmunicatis cõtra hunc tenorè huius extrauagantis veriore. n. 35. Et quia cõmercium habent cũ hæreticis, quod sine fauore & auxilio aliquo iis præstando fieri nequit. num. 55.

Sed quia durum videtur eos vniuersos damnare, probabiliter dici potest.

Primum, hanc extrauag. esse vsu receptam cum sola illa limitatione de excõmunicatione manifesta percussionis clerici, iuxta tenorem antiquum. II. Quòd multitudo hæreticorum, & necessitas communicandi & negotiandi, facit licitũ quod aliàs non esset, iuxta Reg. Quod non est licitum in lege, licitum fit in necessitate. de reg. iur. c. 27. n. 35. III. Quòd non communicant illis, nisi quatenus sunt homines, & communicatio hæc est

est fundata in timore, necessitate, cognatione, vel utilitate, in pace, militia, & bellis. nu. 55. l. IIII. Quòd consuetudo iam recepta, & a summis Pontificibus scita, & tolerata, videtur excusare Catholicos ea videntes. Vnde licet cōmunicatur hæretico notorio excōmunicato, qui nō sit denūciatus. c. 9. n. 8. in fi.

Qui timore perculsi, & propter alias causas proferunt aliquid contra fidem, vel consentiunt in aliquod opus infidelitatis exterioris, vel fingunt se esse Sarracenos, cum tamen intra se, & in corde suo oppositum credant, & se Christianos Catholicos profiteantur, peccant quidem mortaliter grauissimè, sed non sunt hæretici, neque excommunicationis quando aliquod opus exterioris hæreticum cōmisissent, alicui hæresi, vel hæretico auxiliū præstādo, non quia hæretici, sed quia fautores hæreticor. fierēt. c. 11. n. 25. No. n. 27.

Blasphemia exterior, aut interior secundū se tantum considerata non est hæresis, quoniam hæresis consistit in credendo, & blasphemia in dicendo. Attamen blasphemia cōtrariatur confess. fidei. c. 12. n. 82. vide tit. Blas.

Sacerdos hæreticus non potest absoluerè peccatis, neque à censuris etiam in articulo mortis. cap. 26. num. 26. additum in Nou. Completè hæreticus non potest absolui ab alio quàm à Papa, aut ex eius commissione

Z 5 speciali,

speciali, quamvis detur facultas absoluendi à casibus bullæ cœnæ. cap. 27. num. 272. §. 15.

Potest tamen Episcopus post Trident. absoluere, si hæresis sit occulta. Sed hæc facultas ablata est per bullam Cœnæ. Ibidem. Quod in Nouo restringitur scilicet esse ablatam solùm, quando hæreticus habet complices. num. 260. dict. 7.

In casu hæresis filius non solùm potest, sed etiam tenetur accusare patrem. ca. 14. n. 13. cap. 25. num. 50.

Hæreticus statim denunciandus est. cap. 18. num. 58. & cap. 24. num. 14. vide tit. denunciatio.

HOMICIDIUM.

A VERBA mala, signa, vel gestus, antecedentia percussione, vel homicidium, non sunt necessariò confitenda, dummodò confiteatur homicidium. cap. 6. num. 7.

Peccat mort. qui se exponit periculo mortis, respuens medicinam, & soli prouidentia Dei se committens. cap. 11. nu. 41.

B Homicidium aliquando est licitum. Primum auctoritate iudicis. II. In bello iusto. III. Ob defensionem propriae vitæ, vel propriarum rerum, vel honoris: Moderatè tamen. cap. 15. num. 2. 3.

Peccat